

E m l é k o z o t ó

az NDK Bér- és Munkaügyi Hivatala, valamint a Munkaügyi Minisztérium szakértői között folytatott megbeszélésről.

1968. február 5-8. között az NDK Bér- és Munkaügyi Hivatala, valamint a Munkaügyi Minisztérium megbízott szakértői tárgyalásokat folytattak az 1967. május 26-án kötött Kormányközi megállapodás alapján folyó munkaerő-kooperációról. A tárgyalás során a következő témák kerültek napirendre:

- I. Az 1967. november 16-án NDK-ba kiutazott magyar fiatalok munkába állítása és elhelyezése során szerzett eddigi tapasztalatok minél előbbi hasznosítása, ennek módja.
- II. Az 1968. évi kiutazás előkészületei.
- III. A kohászati vállalatok közötti munkaerő-együttműködés bővítésének lehetőségei.

A fenti kérdésekről a tanácskozás őszinte, baráti és nyílt légkörben zajlott le. A tárgyaló felek a napirenden szereplő témák megítélésében azonos állásponton voltak. A szakértői megbeszélés a fenti napirendi pontokon belül az alábbiakat rögzítette:

I.

- 1./ Az 1967. november 16-án kiutazott fiatalok közül még nem kevés azoknak a száma, akik nem szakmájukban dolgoznak. Az NDK vállalatai korábbi utasításnak megfelelően 1968. március 31-ig szándékoznak valamennyi kiutazott szakképzett magyar fiatalot szakmájának megfelelő munkakörbe elhelyezni. A magyar fél kérésére ezen fiatalok szakmájukban történő foglalkoztatásának rendezését az NDK fél meggyorsítja úgy, hogy az 1968. március 15-ig befejeződjön. A szakmában való munkába állítást elsősorban az eredetileg fogadó vállalatnál, szükség szerint más vállalatokhoz történő áthelyezéssel kell megoldani, ha azzal a magyar fiatal is egyetért. Amennyiben az érintett szakképzett magyar fiatalok munkába állítása fentieknek megfelelően nem biztosítható, úgy meg kell adni a lehetőséget ezen fiatalok számára, hogy minden anyagi és egyéb következmény nélkül Magyarországra végleg hazatérhosszenek.

A két fél megállapodott részleteiben abban, hogy mind a Magyarországon történő szervezés tökéletesítésével, mind pedig német részről a német vállalatok felé adandó határozott eligazítással el kell kerülni a jövőben azt, hogy a kiutazó magyar fiatalok ne az általuk a jelentkezésnél elfogadott munkakörbe kerüljenek.

- 2./ Az NDK és a magyar szakképzés tartalma közötti különbségek miatt a magyar fél kérte, hogy a kiutazott magyar fiatalok közül azokat, akiket nem a szorosan vett szakmához tartozó munkakörben foglalkoztatnak, u.n. előkészítő munkára osztottak be, az NDK vállalatai vagyék figyelmébe a magyar szakképzés tartalmát és annak megfelelő munkát biztosítsanak

számukra. A német fél hangsúlyozta a kérés. - elsősorban NDK gyakorlatból eredő - nehézségeit, de biztosította azt, hogy az irányban hathatós intézkedéseket tesznek. A jövőre vonatkozóan megvizsgálják annak lehetőségét, hogy a vállalatok igényeik összeállításánál a magyar szakképzettségnek mindonben megfelelő munkakörökre nyujtsanak be igényt. Egyetértés történt abban, hogy amennyiben nem ilyen NDK vállalati igény érkezik, úgy annak kielégítését a magyar fél nem szorgalmazza. Megállapodás történt abban, hogy a magyar fél fontit igényét az NDK fél részletesen megvizsgálja és már az 1968. őszi szervezés beindítása előtt ennek tisztázását március 30-ig napirendre tűzik.

- 3./ A német fél a vállalatokat kötelezi arra, hogy a szakképzetlenül kiutazott magyar fiatalok betanítására a fiatalok kiutazása előtt programot készítsenek. Ezt ismertetik a magyar fiatalokkal kiérkezésük időpontjában és ennek alapján kötik meg velük a munkaszerződést.
- 4./ A magyar fél kérésére a német fél intézkedik az NDK fogadó vállalatai felé, hogy a magyar fiatalok kiérkezése után az NDK vállalatok megfelelő módon biztosítsák a vállalati kollektív szerződés ismertetését a fiatalok részére. Ezen ismertetőn túl minden magyar fiatal - a német dolgozókhoz hasonlóan - megkapja a vállalati kollektív szerződés egy-egy példányát. Az NDK vállalatok ismertetik továbbá a kiutazott magyar fiatalokkal az adott vállalatnál, műhelyben vagy munkahelyen érvényes konkrét bérrendszert és a bérelszámolás módját és tartalmát.
- 5./ Egyetértés alakult ki tekintetben, hogy a már eddigiekben is javult konkrét NDK vállalati tájékoztatást itthon tovább lehet bővíteni. Ennek megfelelően a magyar fél kívánságára már 1968. évben a fogadó NDK vállalatok által korábban megküldött vállalati tájékoztató anyagot 1968. március végéig kiegészítik. A német fél ezen igényeket megismerte és ennek realizálását biztosítja.
- 6./ A magyar fél kívánságára a német fél vállalta, hogy a már folyamatban lévő, néhány nem megfelelő szálláshelyet a magyar fél által a tárgyaláson közölt alapvető követelmények szempontjából felülvizsgálja és intézkedik a még meglévő hiányosságok azonnali megszüntetésére.
- 7./ Tekintve, hogy az eddigi tapasztalat szerint különböző problémákat okozott a 300 márkát kitevő előleg nagysága, a két fél előzetesen megállapodott abban, hogy már a március 21-én kiutazó fiatalok számára a kiérkezés után az NDK vállalatok csak 50 márka előleget fizetnek. A magyar fél közölte, hogy lehetőséget lát ezzel összefüggésben arra, hogy a fiatalok a kiutazás előtt egyéni átváltás alapján Magyarországon 100 márkával rendelkezzenek. Amennyiben a március 21-én kiutazó csoportoknál ez nem bizonyulna megfelelőnek, úgy az őszi kiutazás előtt ennek korigálására még vissza lehet térni.

- 8./ A két fél megelégedéssel vette tudomásul, hogy mindkét részről határozott felkérés született a vám- és postai szervek felé, hogy az eddigiekben tapasztalt, a fiatalok egy részét kellemtelenül érintő, nem megfelelő vám- és postai eljárások megszűnjenek.
- 9./ A magyar fél felvetése után tudomásul vette a német fél azon folyamatban lévő intézkedését, amely biztosítja a német pénzügyi szervek megfelelő eljárását a kint dolgozó magyar fiatalok keresete egy részének hazaküldését, illetve átutalásának zökkenőmentes bonyolítását illetően. Erről az eljárási szabályról a foglalkoztató NDK vállalatokat is tájékoztatják, hogy azok a magyar fiatalok részére megfelelő felvilágosítást nyújthassanak.
- 10./ A magyar fél kívánságára a német fél a területi szerveire, illetve a tanácsokra támaszkodva megvizsgálja annak lehetőségét, hogy a szálláshelyhez közelítő vendéglátóipari egységeknél, illetve ilyenek létesítésével hogyan lehetne biztosítani a magyar fiatalok vacsoráztatási, illetve szombat-vasárnap kiadványos áron történő étkeztetését és erről tájékoztatja a magyar felet.
- 11./ A német fél felhívással fordul a német vállalatok felé, hogy a különböző vállalati lehetőségeknek megfelelően hathatósabb támogatást nyújtsanak a magyar fiatalok kulturális életfeltételeinek biztosítása érdekében. Mindkét fél felkéri a szakszervezeti és ifjúsági szervezeteket, hogy a fiatalok szabadidejének hatékonyabb felhasználása érdekében részükre tegyenek az eddigieknél több intézkedést. A két fél egyetért abban, hogy a magyar fiatalok részére magyar nyelvű könyv és film kivitelét gátló adminisztratív megkötöttségeket a szükséges mértékig fel kell oldani, ezirányban kölcsönösen erőfeszítéseket fognak kifejtetni és tájékoztatják egymást.
- 12./ Mindkét fél egyetértett abban, hogy a magyar fiatalok utleveleit a vállalatoknál egységes szabályoknak megfelelően kell kezelni. A német vállalatok felhívást kapnak arra, hogy a kiutazó magyar fiataloktól - az NDK ideiglenes személyi igazolvány kiállítását követően - az utleveleket megőrzés és kezelés céljából átvegyék. Amennyiben a magyar fiatal valamilyen okból kifolyólag véglegesen hazatér, úgy a német vállalat az illetékes német szervekkel a "véglegesen hazatért" bejegyzést eszközölteti. Ezen utlevelet a magyar határőrszervek a fiatalok magyar határon történő átlépésekor visszavonják. Amennyiben a magyar fiatal Magyarországon történő szabadsága eltöltése után nem érkezik vissza az NDK vállalathoz, úgy a vállalat azt 3 napon belül közli a Berlini Magyar Nagykövetséggel. Ennek megfelelően intézkedés történik azon magyar fiatalok utlevelének visszavonására.

A jövőben kiutazó magyar fiatalok jelentkezési lapjának egy példányát a magyar fél megküldi az illetékes német szerveknek keresztül a foglalkoztató német vállalathoz. A foglalkoztató német vállalat a fiatalok nyilvántartásba vételét követően azon jelentkezési lapot két héten belül megküldi a Berlini Magyar Nagykövetség részére.

- 13./ A német fél intézkedett a vállalatok felé, hogy a fiatalokkal kapcsolatos vitás ügyekben minden esetben meghallgassák a magyar részről kijelölt vállalati megbízottat, illetve a fiatalok felé történő intézkedéseik előtt ezen megbízottakkal előzetesen tanácskozzanak. A vállalati megbízottak feladataik ellátásával összefüggő idővesztéseik megtérítésére a német vállalatok felé intézkedés történt.
- 14./ A két fél egyetértett azval, hogy azon magyar fiatalokkal, akik bűnhibájukból térnek véglegesen vissza Magyarországra, a vállalat felé fennálló tartozásukat megtérítetik. Egyéb esetekben csak azokat a tételeket kell megtéríteni, amelyeket a dolgozó utólagos elszámolással kapott. A német fél kérésének megfelelően a visszatérítést a jogszabály-egyezményben lefektetett szabályok értelmében kell bonyolítani.
- 15./ A két fél megegyezett abban, hogy haláloset alkalmával a holttest Magyarországra történő hazaszállítása, vagy egyéb rendkívüli okok miatt történő és a személy végleges hazaszállítását igénylő szállítási, illetve utazási költségek az NDK illetékes szerveit terhelik. A hazaszállítás iránti intézkedést /megrendelést/ minden esetben az illetékes német vállalat teszi meg. Erről azonban azonnal tájékoztatja a Berlini Magyar Nagykövetséget.
- 16./ A két fél kicserélte véleményét, de további vizsgálat tárgyává tette és a március 21-i kiutazás során lezárni kívánja a következőket:
- a./ Hogyan lehet biztosítani azt, hogy a többéves szakmai gyakorlattal kiutazó magyar szakmunkás fiatalok foglalkoztatásánál, munkába állításánál és bérozásánál a német vállalat rugalmasabb fogadókészséget tanúsítson. Biztosítani kell, hogy ezen fiatalok ne kezdőként kapjanak munkát, illetve besorolást.
- b./ Figyelembe véve, hogy a kiutazó magyar fiatalok elsősorban különböző objektív okokból kifolyólag a munkába állítás első két hónapjában még kisebb teljesítményre képesek, felmerül az első két hónap időszakára bérminimum biztosítása. A magyar fél kérése, hogy a szakmunkások esetében 300 márka nettó bérminimum, a szakképzetlenül kiutazó, betanításra érkezett fiatalok esetében 250 márka nettó bérminimum legyen az első két hónapra megállapítva. Természetesen amennyiben a magyar fiatalok a munkahelyükön olyan teljesítményt érnek el, ami után a minimumtól nagyobb bér illeti meg őket, úgy annak kifizetését biztosítani kell.
- 17./ A két fél eszmecserét folytatott abban a kérdésben, hogy milyen módon lehetne a Berlini Magyar Nagykövetség illetékes - a Munkaügyi Minisztérium által kijelölt - megbízottai és az illetékes német szervek, elsősorban a Bér- és Munkaügyi Hivatal kapcsolatát operatívabbá, kölcsönössé és még eredményesebbé tenni. Tekintettel arra, hogy a német vállalatok felé csak a német illetékes szerveknek van intézkedési joguk, a magyar fél kívánsága, hogy a német Bér- és Munkaügyi Hivatal ellenőrizze,

illetve ellenőriztesse a vállalatoknál az Egyezmény maradéktalan betartását. Amennyiben hiányosságot tapasztal, az intézkedéseket azonnal tegye meg. A Berlini Magyar Nagykövetség illetékes munkatársai tájékoztadjanak a vállalatoknál és a fiatalok között, a tapasztalatokról tájékoztassák a Bér- és Munkaügyi Hivatalt és szükség esetén kérik az intézkedés megtételét. A Bér- és Munkaügyi Hivatal, valamint a Berlini Magyar Nagykövetség illetékes munkatársai rendszeresen tájékoztatják egymást a konkrét helyzetről és a szükséges intézkedésekről.

Egyetértés alakult ki abban, hogy az együttműködés és a tájékozódás szempontjából helyes, ha a Berlini Magyar Nagykövetség illetékes munkatársa rendszeresen részt vesz a Bér- és Munkaügyi Hivatal irányítása alatt működő koordináló bizottság ülésén.

II.

A két fél kölcsönösen tájékoztatja egymást az 1968-ban kiutazó fiatalok szervezési és utaztatási előkészületeiről. Ennek keretén belül:

- a./ A jegyzőkönyvben rögzítetteknek megfelelően nincs akadálya az 1968. március 21-i utaztatásnak. A vasuti szervek felhívást kaptak arra vonatkozóan, hogy az utaztatást és az utiköltség elmult évhez hasonló elszámolását szervezzék meg. A német fél vállalta, hogy az utazáshoz szükséges konkrét tájékoztatást /vállalatonként a fiatalok mely végállomásig utaznak/, hazaérkezése után azonnal megküldi.
- b./ Egyetértés alakult ki abban, hogy az 1968. őszen történő kiutazást hogyan bonyolítsuk. Ennek megfelelően a fiatalok kiutazását augusztus 29-én /a lipcsei vásárt figyelembe véve esetleg szeptember 12-én/ kezdjük, szerelvényenként 500-600 fős nagyságrendben. Ezt követően minden hét csütörtök este indulna egy-egy szerelvény Magyarországról az NDK-ba. Ennek megfelelően a két fél tájékoztatja az illetékes vasuti szerveket, hogy a márciusban sorra kerülő nemzetközi menetrend egyeztetésnél a vasuti szervek e körülményt figyelembe vehessék. A vasuti szervek tárgyalásainak eredménye után a két fél az utaztatás konkrét szervezésére a későbbiek folyamán visszatér.
- c./ Egyetértés alakult ki abban, hogy a német kísérő személyek továbbra is Budapestig utaznak a kiutazó magyar fiatalok elé és a magyar kísérők az NDK-ba érkezés után szükség szerint 1-2 hétig segítséget nyújtanak a fiatalok munkába állításához, illetve a fiatalokkal történő munkaszerződés megkötéséhez.

A magyar fél előzetes tájékoztatást adott arról, hogy az eddig előforduló negatív tapasztalatok hatására és az NDK mezőgazdasági foglalkoztatók által közölt elégtelen kereseti lehetőség következtében várható a március 21-én utazó fiatalok létszámának a tervezettől történő lemaradása, főleg a mezőgazdaság és az építőipar vonatkozásában.

III.

A két fél illetékos megbizottai megvizsgálták a kohászatban történő együttműködés bővítésének lehetőségét. A magyar fél által adott tájékoztatás alapján a német fél tudomásul vette, hogy az 1968. március 21-én a kohászati vállalatokhoz tervbevett mintegy 150 fő kiutazásán túlmenően, ősszel további 130-150 fő kiutazása látszik lehetségesnek. A német fél átadta a konkrét kohászati vállalati, munkaköri és fizetési feltételeket ismertető tájékoztatót. A magyar fél ennek megfelelően konkrétan megvizsgálja a felajánlott lehetőségek ismeretében a kiutazás lehetőségét, melyet március 21-ig közöl a német féllel.

.-.-.-.

A két fél hasznosnak és eredményesnek itéli meg a szakértők fenti témákban folytatott eszmecseréjét és megállapodását. Egyetértettek azzal, hogy a jövőben az egyes konkrét problémák tisztázását operatív módon, az ügyek felmerülésének időpontjában kell eszközölni.

Budapest, 1968. február 16.

Berettyán László s.k.
a magyar szakértői csoport
vezetője